

מקום שנאמר **אצבע וכהונה, אינו אלא ימין**. שנאמר לגבי חטאת ולקח "הכהן" מדם החטאת "באצבעו", ולמדים ממצורע עני שכתוב בו "וטבל אצבעו הימנית", וממנו למדים לכל מקום שכתוב כהן או אצבע, שתהיה עבודה בימין.

ומתרצינן: **כדי נסבה!** אכן אפשר ללמוד מהדרשה של רבה בר בר חנה, וזה שכתוב שלמדים מחטאת שאינה נעשית אלא בימין, נאמר שלא לצורך, אגב שאר דברים הנלמדים מחטאת.

ועוד מתרצינן: **ואיבעית אימא, סבר לה כרבי שמעון, דאמר היכן שכתוב אצבע, לא בעיא כהונה ללמוד שנעשה בימין**. אבל **כהונה בעיא אצבע**. שאף על גב שכתוב כהונה, אם לא כתוב אצבע לא למדים להצריך ימין. ולכן למדים מחטאת, כיון שכתוב בה שניהם: ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו.

והוקשו כל הקרבנות לאשם, ללמד, **מה אשם עצמותיו מותרים לעשות מהם כלים**, שהרי בשרו נאכל לכהנים, ונותר בעצמות לא שייך אלא רק בדבר הנאכל, אף כל הקרבנות, ואפילו עולה, אף על גב שכולה כליל, **עצמותיו מותרים**.

ואגב שהגמרא עוסקת בקדשים המתקדשים בכלוע, היא דנה בהתזת דם חטאת הנבלעת בבגד.

צח-ב **אמר רבא: פשיטא לי שאם ניתז דם חטאת**

תחילה למטה על הבגד, וחזר וניתז דם עולה למעלה, על אותו כתם, שאותו מקום טעון **כיבוס**, שהרי דם החטאת נוגע בבגד, ובלוע בו.

והוינן בה: **בעי רבא: אם נפל דם עולה למטה על הבגד, וחזר וניתז דם חטאת למעלה, על אותו כתם, מהו? האם אותו כתם טעון כיבוס? האם הטעם שטעון כיבוס משום נוגע שדם החטאת נוגע בבגד והא נוגע, כשנפל דם חטאת עליו הוא נוגע בבגד?**

או דלמא חיוב כיבוס הוא משום בלוע, שדם החטאת בלוע בבגד, **והא לא בלע**, כיון שהבגד כבר מלא מבליעת דם העולה?

ומשנינן: הדר **פשיטא רבא, דאין טעונין כיבוס**,⁽⁸¹⁾ כיון שלא בלע דם חטאת, וטעם מצות כיבוס הוא משום בלוע.

ואגב שהגמרא דנה בהכשרת בגד מכתם שניתז עליו דם חטאת, היא משמיעה עוד דין שאמר רבא לענין טהרת בגד שיש עליו כתמים.

אמר רבא: פשיטא לי כתם של דם הנמצא על בגדו שנטמא, חוצץ בפני הטבילה. ואם טבחה הוא שאינו מקפיד על דם בבגדו, אינו חוצץ כיון שחציצה תלויה בקפידא.

וכן כתם של **רבב**, כל דבר הניתך, כגון שומן חלב ושעווה, שנמצא על בגדו שנטמא, חוצץ בפני הטבילה. **ואם מוכר רבב** [דברים

שחייב לגרור את הדם. והוא הדין בניתז על דם אף על פי שאינו על הבגד הרי הוא צריך גרירה.

81. וכתב בקרן אורה שמכל מקום, גרירה צריך שאין זה גרוע מניתז על כלי שאינו ראוי לכיבוס

ניתכים] הוא, שאינו מקפיד על רכב בבגדו, אינו חוצץ, שחציצה תלויה בקפידא, והרי הוא אינו מקפיד.

ומפרשינן: לא צריכא, דעביד הא והא. שהוא טבח שגם מוכר רכב.

ומסתפק רבא: האם נאמר, אחרא כתם אחד לא קפיד, אבל אתרתי קפיד, כי אף על פי שהוא רגיל בשניהם, גנאי הוא לו שיראו שניהם על בגדו.

בעי רבא: שני כתמים של דם ורכב הנמצאים על בגדו, מהו? האם חוצצים בפני הטבילה?

או דלמא, אתרתי נמי לא קפיד, הואיל והוא רגיל בשניהם, שהרי מלאכתו היא, ואינו מקפיד?

ופרכינן: אם טבח הוא, תיפוק לי משום רבב, שהוא מקפיד עליו כיון שאינו רגיל בו וחוצץ, ואי מוכר רכב הוא, תיפוק לי משום דם, שהוא מקפיד עליו והוא חציצה?

ומסקינן: תיקו!

הדרן עלך דם חטאת

פרק טבול יום

מדרבנן. בלילה שלאחר יום הקבורה, נחלקו תנאים [לקמן ק ב] אם אסורה היא מדרבנן, או שאין בה איסור.

ד. בשר קדשי קדשים, שיירי המנחות וחזה ושוק של שלמים, מתחלקים לכל הכהנים אנשי "בית אב" העובדים באותו יום.

מתניתין:

טבול יום שטהרתו תלויה בהערב שמש, ומחוסר **כיפורים** שחייב להביא קרבן לטהרתו, כגון זב וזבה, הואיל ואינם ראויים לאכול בקדשים, (4) **אינן חולקין בקדשים** המתחלקים לכל אנשי בית אב העובדים באותו יום, כדי **לאכול לערב**, לכשהיו מותרים לאכול בקדשים. (5)

א. "טבול יום", שהוא מי שטבל מטומאתו, וטהרתו היא בהערב שמש, וכן "מחוסר כיפורים" שצריך להביא כפרה של קרבן למחרת טבילתו, הרי הם אסורים לאכול בקדשים.

ב. אונן, שמת אחד משבעת קרוביו, (1) ונקבר בו ביום ["יום המיתה"] (2) הוא אונן מן התורה באותו יום, ואסור לו לאכול ביום זה בקדשים. (3) ואם נקבר המת ביום אחר ["יום הקבורה"], הרי הוא אסור מדרבנן לאכול בו בקדשים, בכל יום הקבורה, אף לאחר שנקבר המת.

ג. בלילה שלאחר יום המיתה, אסור האונן בקדשים, ונחלקו תנאים לקמן [צט ב וק ב] אם אנינות לילה היא מדאורייתא או

4. נתבאר על פי לשון רש"י, וראה לשון הרע"ב; וראה מה שיתבאר בהערות על הגמרא לקמן צט א.

5. א. ביארו התוספות בד"ה טבול: לא שנינו "לערב" אלא משום טבול יום, שהוא אכן אינו ראוי לאכול בקדשים עד הערב, אבל מחוסר כפורים, משהביא כפרתו הרי הוא ראוי לאכול בקדשים, ואינו צריך הערב שמש, אבל טבילה צריך הוא מדרבנן, ראה דבריהם שהאריכו בענין זה; וכן מבואר ברש"י לקמן צט ב ד"ה ורמינהו, [שלא כפשטות משמעות לשון רש"י כאן, כמו שהעירו אחרונים].

ב. ראה "ברכת הזבח" "פנים מאירות" ו"טהרת הקודש", בענין מי שהיה לאחר כפרה

1. אב ואם, בן ובת, אח ואחות, ואשתו.

2. דין המת שלא נקבר בו ביום ועד שנקבר, יתבאר בסוגייתנו.

3. ראה ב"חידושי רבי ארי' לייב" [מאלין] חלק ב סימן לא, שחקר בדין איסור אכילת אונן בקדשים, אם הוא מדיני האנינות או שהוא מדין הקדשים, וראה שם שתלה בזה מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן.

והנה בגמרא לקמן קא א, ילפינן לה מוידוי מעשר שני שהוא אומר "לא אכלתי באני ממנו", וכבר הוכיחו ממה שהוא מזכיר כן בתוך וידויו, שדין זה הוא מדיני המעשר שני, ואם כן משמע שגם איסור אכילת קדשים הוא מדין הקדשים; אחרונים.

הקדשים. וכל שאין לו חלק בבשר, גם אין לו חלק בעורות המתחלקים לכהנים. (8)

אפילו אם היה טמא רק בשעת זריקת דמים של הקרבן המתחלק, והיה טהור בשעת הקטר חלבים של הקרבן, וכגון שהעריב שמשו קודם שהקטירו את החלבים בערב, (9) אינו חולק בבשר. שנאמר [ויקרא ז יד] גבי תרומת לחמי תודה, "לכהן הזורק את דם השלמים [של התודה], לו יהיה [התרומה]", (10) הרי שקבעה התורה את הזכות בחלוקה רק לכהנים הראויים לזרוק את הדם. (11)

אזנן, ביום שמת אחד מקרוביו, ואסור באכילת קדשים, הרי הוא רשאי להיות נוגע בקדשים [שלא כטבול יום ומחוסר כפורים, שאסורים אף בנגיעה בקדשים], ואולם אינו מקריב, (6) ואף אינו חולק בקדשים כדי לאכול לערב, לכשתסתיים אנינותו. (7)

בעלי מומין, בין בעלי מומין קבועין, בין בעלי מומין עוברין:

חולקין בקדשים ואוכלין, אבל לא מקריבין.

כל שאינו ראוי לעבודה, אינו חולק בבשר

7. בגמרא יתבאר, באיזה אופן אנו עוסקים, שאנו מתירים לו לאכול במוצאי יום אנינותו.

8. כמבואר במשנה לקמן קג א.

9. הוגה על פי "שיטה מקובצת"; אבל ברש"י לקמן קב ב נראה שהוא גורס כפי שהוא בדפוס "המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה" [ויקרא ז].

10. א. כן פירש רש"י; ולמבואר בהערה לעיל, שמחוסר כפורים מותר לאכול בקדשים בו ביום שהביא כפרתו, משכחת לה למשנתנו, במחוסר כפורים שהביא כפרתו בין זריקת דם להקטר החלבים.

ב. כתב ב"זבח תודה": מחוסר כפורים שהביא קרבנותיו בין קבלת הדם לזריקה, אם בעינן שיהא טהור גם בשעת הקבלה, עיין בתוספות צט א ד"ה חולק שמסתפקין בזה; ראה שם טעם הספק, ומה שהביא וכתב עוד בזה.

11. נכתב על פי הגירסא שב"שיטה מקובצת", וראה בתוספות צט א ד"ה אינו.

וקודם טבילה בשעת זריקת הדם, אם חולק הוא בקדשים כיון שטבילתו אינה אלא מדרבנן; ומיהו ביום קבורה שהוא מדרבנן מבואר בסוגיא שאינו חולק בקדשים, וראה מה שדיברו בזה האחרונים הנזכרים; [וראה עוד ב"שפת אמת" לקמן צט ב ד"ה בגמ' יום קבורה].

ג. אף שאלו ודומיהם אינם חולקים בקדשים, מכל מקום מותרים הם לאכול לכשיטהרו; וכתב ה"מנחת חינוך" במצוה קב [שהיא מצות אכילת הכהנים ממאמר הכתוב "ואכלו אותם אשר כופר בהם"]:

נראה, שהמצוה היא דוקא לכהנים העובדים, שהתורה צייתה לחלוק לכל בני אהרן, והתורה צייתה להם לאכול; אבל נשים וקטנים, ואפילו כהנים כל שלא היו ראויים לעבודה בשעת הקרבן כגון שהיו טמאים [שכל אלו אינם חולקים ורשאים לאכול], כיון דהתורה לא זיכתה להם בחלוקה, אם כן אין מגיע להם, ואין מצוה עליהם כלל, רק אותן שהם בכלל חלוקה התורה זיכתה להם, ומשולחן גבוה זכו, ומוטל עליהם לאכול, ואם לא אכלו ביטלו מצות עשה.

6. מלבד כהן גדול שהוא מותר להקריב אפילו באנינות.